

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
postmottak@bld.dep.no

Vår ref. #/254983
Deres ref. 13/3326

Oslo, 13. desember 2013

Høringsuttalelse om forslag til endringer i forskrift om fosterhjem (kommunens tilsyn med barn i fosterhjem)

Det vises til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets høringsbrev datert 4.10.2013 om forslag til endringer i forskrift om fosterhjem (kommunens tilsyn med barn i fosterhjem).

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for å styrke kunnskap og samfunnsstrukturer for gjennomføring og overvåking av barns rettigheter i medhold av FNs barnekonvensjon. Norgesprogrammet i Redd Barna arbeider for styrking av barns rettigheter i Norge, og overvåker brudd på barnerettighetene med spesielt fokus på sårbare grupper barn. Redd Barna har særlig fokus på at barn skal bli hørt og gis reelle påvirkningsmuligheter i saker som angår dem.

Vi har noen kommentarer og innspill til forslaget om ny forskrift. Vi ønsker også å vise til Redd Barnas høringsuttalelse om forslag til endringer i barnevernloven om samme tema (datert 12.11.2012). Redd Barna er klar over at det allerede er vedtatt at kommunen skal ta over ansvaret for tilsynet, men vil likevel minne om at vi ikke tror på at den nye ordningen vil løse dagens problemer. Vi mener at det er positivt at departementet går inn for en alternativ organisering og profesjonalisering av tilsynet, men at forslaget om å flytte tilsynsansvaret fra barneverntjenesten over på kommunen ikke kommer til å løse utfordringene og problemene med dagens tilsynsførerordning. Tvert i mot mener vi at det er en stor fare for at den nye ordningen kan svekke barns rettssikkerhet. Den kan føre til ulik praksis og kvalitet, uklare ansvarsforhold, lite stabilitet og kontinuitet for barna og en betydelig svekkelse av barnets uttalelsesrett og rett til medvirkning. Vi vil utdype det i våre kommentarer til forslaget om ny forskrift.

Redd Barna har følgende kommentarer til forslag til endringer i forskrift om fosterhjem:

Endringer i § 8 om fosterhjems kommunens plikt til å føre tilsyn med barn i fosterhjem § 8 fjerde ledd om tilsynsoppgaver

Departementet foreslår at kommunen skal sikre at tilsynsfører skal være tilstrekkelig uavhengig overfor barneverntjenesten og fosterforeldre. Redd Barna mener at kommunen også skal sikre at tilsynsfører skal være tilstrekkelig uavhengig overfor barnets foreldre.

Redd Barna støtter departementets forslag å videreføre at «*Kommunen skal tilstrebe at tilsynspersonen har samme kulturelle eller språklige tilhørighet som barnet ...*», men anbefaler å tilføye «*så lenge det er til barnets beste*». Det finnes også tilfeller hvor det er bedre for barnet at det får en tilsynsperson som ikke har den samme kulturelle eller språklige tilhørighet eller hvor barnet ikke ønsker det.

§ 8 femte ledd om nødvendig opplæring

Departementet foreslår også å videreføre dagens § 8 annet ledd annet punktum som presiserer at tilsynet også omfatter ivaretagelse av barnets etniske, kulturelle og språklige bakgrunn på hensiktsmessig måte. Redd Barna foreslår derfor å tilføye i § 8 femte ledd at den nødvendige opplæringen også skal omfatte barns etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn. Det kan ikke forutsettes at de som skal bli tilsynspersoner vet nok om de ulike etniske, religiøse, kulturelle eller språklige bakgrunn hvert barn kan ha, slik at de kan ivareta denne bakgrunnen på en hensiktsmessig måte.

§ 8 sjetten ledd om å orientere barnet om hvem som skal føre tilsyn

Departementet foreslår at dagens § 8 femte ledd om at barnet kan uttale seg ved valg av tilsynsfører, utgår. Departementet viser til at nytt annet ledd i barnevernloven § 4-1 kommer til å ivareta barns rett til medvirkning på en god nok måte. Departementet foreslår i stedet å ta inn i sjetten ledd at barnet blir orientert om hvem som skal føre tilsynet når fosterhjem blir godkjent og at barnet og fosterforeldre blir orientert om hva tilsynet innebærer.

I den nye tilsynsordningen er det ikke lenger et krav at tilsynet skal utføres av en bestemt person som er oppnevnt for det enkelte barn. Den nye ordningen forutsetter dermed ikke en spesiell relasjon mellom barnet og den som fører tilsynet, men forutsetter at den som fører tilsynet samhandler med barnet på en god og hensiktsmessig måte. Det legges større vekt på generelle krav som egnethet, opplæring og hvordan oppgaven utføres og det handler om å finne personer som er egnet til å kunne skape tillit i tilsynssituasjonen. I følge departementet forutsetter dette ikke spesiell tilknytning til barnet. Departementet mener at det skulle være en fordel om samme person over tid fører tilsyn med det enkelte barn, men det stilles ikke noen krav. I praksis kan det bli til at barn får treffe fire forskjellige tilsynspersoner gjennom året. Redd Barna mener at dette er en uheldig situasjon. Etter vår mening er det utfordrende å skape tillit innenfor et møte, særlig når det handler om vanskelige temaer for barnet som å ta opp eventuelle problemer i forhold til fosterhjemmet eller barneverntjenesten.

Redd Barna foreslår derfor å ta inn et kontinuitetskrav i enten § 8 fjerde ledd eller i § 8 sjetten ledd at «*Kommunen skal tilstrebe at samme tilsynsperson over tid fører tilsyn med det enkelte barn*».

Redd Barna er videre svært kritisk til forslaget å fjerne forskriften § 8 nåværende femte ledd at barn skal kunne uttale seg ved valg av tilsynsperson, og skal kun orienteres om hvem som kommer til å føre tilsyn og om hvordan ordningen fungerer. Vi mener at barnets rett til medvirkning blir svekket. Redd Barna vil understreke at en god tilsynsordning som ivaretar barnets rett til å bli hørt og barnets rettssikkerhet, forutsetter at barnet gis en reell mulighet til deltakelse i og innflytelse på alle sider ved tilsynsordningen. Vi mener at dette må sikres i de nye forskriftsbestemmelser, og at det ikke holder med å vise til at den nye generelle bestemmelsen i nytt annet ledd i barneloven § 4-1 kommer til å garantere at barnet skal gis mulighet til medvirkning. Å forsvare at den nye ordningen blir supplert med adgangen til at barnet kan gis anledning til å ha med en egen tillitsperson, jf. nytt annet ledd i barnevernloven § 4-1, vil etter vår mening ikke være tilstrekkelig. For det første gjelder ordningen om å ha med egen tillitsperson bare tvangsplasseringer og ikke barn som er frivillig plassert. For det andre er ordningen om tillitspersonen ikke på plass enda, og vi vet ikke hvordan den blir utformet og skal brukes.

Ved å fjerne § 8 femte ledd vil barnet etter vårt syn ikke få en reell mulighet å si noe om valg av tilsynspersonen, heller ikke om hva slags person barnet kan tenke seg. Barnet skal bare orienteres om hvem som antakelig blir tilsynsperson og hvordan ordningen fungerer.

Redd Barna mener at dette er en betydelig svekkelse av barnets uttalelsesrett og rett til medvirkning. Vi mener at barnet skal kunne si sin mening om tilsynspersonen før tildelingen, og at dette skal forankres i forskriften. For eksempel skal barnet kunne uttale seg om hva slags person barnet kan tenke seg eller, i tilfelle barnet er et minoritetsbarn, om det ønsker seg en tillitsperson med samme bakgrunn som barnet eller ikke.

Redd Barna mener at det må sikres i de nye forskriftsbestemmelser at barn har rett til medvirkning, også i tildelingsprosessen av tilsynspersoner, og foreslår derfor at det tilføyes i § 8 sjette ledd at «*barnet får anledning å uttale seg om hvem som skal føre tilsyn med barnet*». Videre må det etter vår mening stilles et entydig krav om at tilsynsrapporten skal dokumentere hvordan barnet har fått mulighet til å formidle sine erfaringer og synspunkter, og hva barnet har sagt (se nedenfor).

Endringer i § 9 om utføring av tilsyn og rapportering

§ 9 tredje ledd om å føre tilsyn med barnets situasjon i fosterhjemmet

Departementet foreslår å presisere i forskriften at den som fører tilsyn skal ta kontakt med det enkelte barn og at barnet skal forespørres om sitt syn på oppholdet når barnets alder og modenhet tilsier det, jf. ny § 9 tredje ledd.

Redd Barna vil vise til at barnet ikke bare skal forespørres om sitt syn på oppholdet når barnets alder og modenhet tilsier det, men at barnet skal forespørres uansett alder og modenhet. I følge barnekonvensjonen artikkel 12 og FN's barnekomiteens generelle kommentar nr. 12 om barns rett til å bli hørt (2012) har barn som er i stand til å danne egne synspunkter retten til å komme med disse synspunktene. Det er i følge samme artikkel bare i *vurderingen* av barnets synspunkter hvor alder og modenhet kan spille en rolle. Barnets alder og modenhet skal anvendes i vektleggingen av barnets egne synspunkter, og ikke i vurderingen om barnet får komme med sine synspunkter. Alle barn, uansett alder og modenhet, har lov til å komme med sine synspunkter. Også barn i svært ung alder er i stand

til å danne seg egne synspunkter, men de kan vektlegges på en annen måte enn større barns synspunkter grunnet barnets alder og/eller modenhet.

Vi foreslår derfor at § 9 tredje ledd skal lyde: «*Barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter skal forespørres om sitt syn på oppholdet*». Og eventuelt, men ikke nødvendig: «*Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet*».

§ 9 fjerde ledd om rapportering etter tilsyn

Redd Barna anbefaler at det ikke bare skal fremkomme fra rapporten at det har vært samtaler med barnet, som foreslått i § 9 nytt fjerde ledd. Vi mener at det skal stilles et entydig krav om at tilsynsrapporten skal dokumentere hvordan barnet har fått mulighet til å formidle sine erfaringer og synspunkter, og særlig hva barnet har sagt.

Med vennlig hilsen,
Redd Barna

Janne Olise Raanes
Leder Norgesprogrammet

Sanne Hofman
Rettighetsrådgiver